

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αθήναι, 19-12-2016

Αριθμός ατομικής γνωμοδότησεως 328/2016

Αριθμ. πρωτοκ. εγγράφου ερωτήματος: ΤΟ1/648/37/2016 Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. / διοικήσεως / γενικής διευθύνσεως ασφαλιστικών υπηρεσιών / διευθύνσεων α) παροχών και β) ασφαλίσεως - εισόδων.

Περίληψις ερωτήματος: Ποίοι καταλαμβάνονται από το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 61, παρ. 16 (πρώην παρ. 17) του ν. 4277/1-8-2014 (του λοιπού, χάριν συντομίας: ερμηνευομένης διατάξεως).

Νομοθετικό πλαίσιο

1. Σύνταγμα της Ελλάδος [έτους 1975 (Α' 111)], ως α) μετεφέρθη στη δημοτική με το από 6-3-1986 Β' ψήφισμα της ΣΤ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 24) και β) ανεθεωρήθη με τα ψηφίσματα βα) από 6-4-2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 84) και ββ) από 27-5-2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 102). Άρθρο 4: 1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Άρθρο 22: ... 5 (ως ανεριθμήθη με το ανωτέρω ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων). Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, ως νόμος ορίζει.

2. Ν. 3029/2002 (Α' 160). Άρθρο 5: 2. Οι κλάδοι σύνταξης των ταμείων ... Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. ... έως 1-1-2008 εντάσσονται στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων 3. Οι αντίστοιχοι κλάδοι των ανωτέρω ταμείων καταργούνται από της εντάξεως 6. Από της εντάξεως οι νέοι εργαζόμενοι οι οποίοι ασφαλιζονταν στους κλάδους σύνταξης των ανωτέρω ταμείων, ασφαλιζονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και διέπονται από τη νομοθεσία του. Από της εντάξεως οι ήδη ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσομένων κλάδων

ασφαλιζονται στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και εξακολουθούν να διέπωνται ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης από τις διατάξεις της νομοθεσίας των εντασσομένων κλάδων, όπως ισχύει μετά το ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α) και τις διατάξεις του παρόντος.

3. Υπ' αριθμ. Φ10023/17105/1054 από 6-7-2007 κοινή απόφαση υπουργών α) οικονομίας και οικονομικών και β) απασχολήσεως και κοινωνικής προστασίας (Β' 1227) εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότησιν του άρθρου 5, παρ. 2 του ν. 3029/2002: 1. Ο κλάδος κυρίας σύνταξης του ταμείου συντάξεως και επικουρικής ασφάλισεως προσωπικού γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων εντάσσεται στον κλάδο σύνταξης του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.) από της ενάρξεως ισχύος της απόφασης αυτής. ... 3. Η ισχύς της απόφασης αυτής αρχίζει από 1.8.2007.

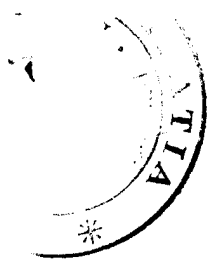
4. Ν. 4277/2014 (Α' 156/1-8-2014): Άρθρο 61: ... 16 (ως η παράγραφος 17 ανεριθμήθη, μετά την κατάργηση της παραγράφου 16 του άρθρου 61 του ν. 4277/2014, δυνάμει της παραγράφου 6 του άρθρου 57 του ν. 4305/2014). Ασφαλισμένοι οι οποίοι μέχρι 31/7/2007 είχαν ασφαλιστικό δεσμό με το ταμείο ΤΣΕΑΠΓΣΟ για απασχολήσεις τους από 1/8/2007 και μετά σε Συνεταιριστικές Οργανώσεις θα ασφαλιζονται και θα συνταξιοδοτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ταμείου ΤΣΕΑΠΓΣΟ. ... Άρθρο 65. Ο νόμος αυτός αρχίζει να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.

5. Ν. 4305/2014 (Α' 237). Άρθρο 57: ... 6. Η παρ. 16 του ν. 4277/2016 καταργείται και η παράγραφος 17 αναριθμείται σε 16.

Ερμηνεία των διατάξεων

6. Η συνταγματική αρχή της ισότητας ερμηνεύεται «υπό το κρατούν εις την Ελλάδα σύστημα κοινωνικής ασφάλισεως σε πλείονες ασφαλιστικούς φορείς» (Σ.τ.Ε. 3470/2006: Δι.Δίκη 2008.979), η δε παραβίασής της εις την κοινωνικήν ασφάλισιν και ιδίως κατά την ρύθμισιν των ασφαλιστικών παροχών προϋποθέτει άνισον μεταχείρισιν ομοειδών κατηγοριών ησφαλισμένων εντός του αυτού ασφαλιστικού οργανισμού [Σ.τ.Ε. 5057/1988: Ε.Δ.Κ.Α. ΛΑ' 474, 1077/2003 (7μελούς): Ε.Δ.Κ.Α. 2004.437, 364/2005: Ε.Δ.Κ.Α. 2005.442, 3470/2006 όπ.αν., 764/2011: «νόμος»], αφού η ασφαλιστική ισότης νοείται μεταξύ των ησφαλισμένων του αυτού

ασφαλιστικού φορέως, οι οποίοι τελούν υπό τας αυτάς ή ομοίας συνθήκας (Σ.τ.Ε. 5057/1988 όπ. αν.), επιτρεπομένης της διαφορετικής μεταχειρίσεως μεταξύ των ησφαλισμένων διαφορετικών ασφαλιστικών φορέων (Ολ.Ελ.Συν. 1938/2009: Δ.Ε.Ν. 66.505). Προκειμένου περί ασφαλισμένων εις τον ίδιον μεν φορέα, προερχομένων όμως από συγχώνευση διαφορετικών ασφαλιστικών φορέων με ειδικό μεταβατικό σύστημα διατάξεων, η τήρηση της αρχής της ισότητος ελέγχεται μόνον καθ' όσον αφορά στην εξασφάλιση ελαχίστου καθεστώτος ισοδυνάμου ασφαλιστικής προστασίας (Σ.τ.Ε. 764/2011 όπ.αν.). Τα υπαχθέντα στην ασφάλιση ενός ταμείου μετά από ένα χρονικό σημείο πρόσωπα δύνανται να αποτελέσουν συγκεκριμένην και αυτοτελή κατηγορίαν μεταξύ των ησφαλισμένων του ταμείου (Σ.τ.Ε. 3405/1999: Ε.Δ.Κ.Α. ΜΑ' 935).

7. Από το άρθρο 22, παρ. 5 του Συντάγματος δεν θεσπίζεται αξίωση των εργαζομένων για ωρισμένο είδος ή συγκεκριμένη έκταση ασφαλιστικής προστασίας, του νομοθέτου δυναμένου να ρυθμίξη ελευθέρως τα θέματα αυτά με γνώμονα την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου και την προαγωγή της κοινωνικής ασφάλισews (Σ.τ.Ε. 3036/1992: Ε.Δ.Κ.Α. 1993.232, 1635/1989: Ε.Δ.Κ.Α. 1989.747, 241/1989: Ε.Δ.Κ.Α. 1989.479). Μεταξύ αυτών των θεμάτων είναι και τα αφορώντα στον καθορισμό των προϋποθέσεων συνταξιοδοτήσεως των εργαζομένων (Σ.τ.Ε. 2797/2006: «νόμος»), του νομοθέτου δυναμένου να ρυθμίξη κατά τρόπον διαφορετικών σχέσεις ή δικαιώματα που απεκτήθησαν δυνάμει προγενεστέρων νόμων, αρκεί να μην ανατρέπωνται συντελεσμένες πράξεις της δικαστικής εξουσίας ή συνταγματικώς προστατευόμενα δικαιώματα (Στεργίου «Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης» δεύτερη έκδοση σελ. 182, με περαιτέρω παραπομπές). Νομοθετική μεταβολή διά μέλλοντα χρόνον δεν αντίκειται στα άρθρα 4 και 17 του Συντάγματος ούτε στο άρθρο 1 του Π.Π.Π. της Ε.Σ.Δ.Α., αν δεν θίγη γεγεννημένες αξιώσεις (Σ.τ.Ε. 1770/2008: Δι.Δίκη 21.1009).

8. Κατ' αρχήν, εκάστη διάταξις καταλαμβάνει τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξιν ισχύος της (Σ.τ.Ε. 1257/1996: «νόμος»). Όμως, εάν μία αίτησις υποβληθή μετά την έναρξιν ισχύος μιάς διατάξεως και παραμείνη εκκρεμής ενώπιον των οργάνων του ασφαλιστικού οργανισμού κατά την έναρξιν ισχύος της επομένης διατάξεως, η τελευταία

εφαρμόζεται εφ' όσον αποβαίνει επωφελής διά τον ησφαλισμένον, άλλως η υπόθεσις κρίνεται βάσει της ισχυούσης κατά τον χρόνον υποβολής της αιτήσεως διατάξεως (Σ.τ.Ε. 1180/1991: «νόμος», 1752/1993, 1264/1994: «νόμος», 1257/1995: «νόμος», 1257/1996 όπ. αν.). Εκκρεμής αίτηση, επί της οποίας δεν έχει εκδοθή σχετική πράξη ή απόφαση του αρμοδίου οργάνου μέχρι της ενάρξεως ισχύος νεωτέρου νόμου, κρίνεται αυτεπαγγέλτως από τον ασφαλιστικόν οργανισμόν βάσει των νέων διατάξεων μόνον εφ' όσον οι τελευταίες, εν όψει του πραγματικού συγκεκριμένης υποθέσεως, είναι ευμενέστερες διά τον ενδιαφερόμενον εν σχέσει προς το νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως (Σ.τ.Ε. 1007/1990, 177/1998 και 1453/1999: Ε.Δ.Κ.Α. 1990.528, 2000.270 και 2000.263 αντιστοίχως, σχετ. Σ.τ.Ε.1180/1991 όπ. αν., 1752/1993). Τούτο ισχύει και όταν η υπόθεσις εκκρεμεί, κατόπιν ασκήσεως ενστάσεως, ενώπιον αρμοδίας τοπικής διοικητικής επιτροπής (Πετροπουλάκος εις Γαληνού – Πετροπουλάκου «Η Κοινωνική Ασφάλιση / Ανάλυση και Πρακτική Εφαρμογή» σελ. 11, με περαιτέρω παραπομπάς εις την νλγίαν του Σ.τ.Ε.) και δεν ισχύει μόνον όταν εις το νεώτερον και ευνοϊκώτερον καθεστώς ορίζεται ρητώς ότι δεν εφαρμόζεται στις προγενέστερες ασφαλιστικές περιπτώσεις (Στεργίου όπ. αν. σελ. 301, με περαιτέρω παραπομπήν εις τη νλγία του Σ.τ.Ε.). Ευνοϊκώτερες νοούνται οι διατάξεις που θεσπίζουν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις απονομής συντάξεως, αναγνωρίσεως χρόνου υπηρεσίας κ.λπ. και όχι οι αφορώσες σε διαδικαστικά θέματα (Σ.τ.Ε. 1864/2001: Ε.Δ.Κ.Α. 2001.829). Διατάξεις νεώτερες και ευμενέστερες από τις ισχύουσες δημιουργούν τεκμήριον αναδρομικής εφαρμογής των δυνάμενο να ανατραπή μόνο με αντίθετη ειδική διάταξη (Σ.τ.Ε. 2672/1984: Δ.Φ.Ν. 1985.794).

9. Όταν υπάρχη ρητή νομοθετική ρύθμισις, το επί των ασφαλιστικών παροχών δικαίωμα κρίνεται βάσει των νεωτέρων διατάξεων έστω και αν οι κατά νόμον προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως του δικαιώματος και η διακοπή του ασφαλιστικού δεσμού είχαν επέλθει προ της ενάρξεως ισχύος των νεωτέρων διατάξεων (Σ.τ.Ε. 2914/1983, 40/1985, 251/1989, 665/2000: Ε.Δ.Κ.Α. 1984.109, 1985.525, 1990.15, 2000.431 αντιστοίχως).

10. Οι γενικές αρχές του διοικητικού αλλά και του δημοσίου δικαίου διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) αρχές συνταγματικού επιπέδου

και β) αρχές νομοθετικού επιπέδου. Η διάκριση σημαίνει ότι οι πρώτες έχουν υπερτέραν των δευτέρων τυπική δύναμη (Τάχος «Ελληνικό διοικητικό δίκαιο» τρίτη έκδοση σελ. 87). Οι γενικές αρχές συνταγματικής ισχύος ισοδυναμούν, εξ επόψεως τυπικής ισχύος, με τους κανόνες του Συντάγματος και τα συμπληρωματικά συνταγματικά έθιμα (Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» 14^η έκδοση, τόμος 1, αριθμ. 32, σελ. 37). Οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου έχουν συμπληρωματικών χαρακτήρα και ισχύουν όταν δεν υπάρχει σχετικός κανών θεσπισθείς με πράξη νομοθετικού οργάνου, ή κανών ανωτέρας τυπικής ισχύος από τέτοιον κανόνα (Σπηλιωτόπουλος όπ. αν. υπ' αριθμ. 66, σελ. 68). Συνεπώς οι γενικές αρχές υπερισχύουν τών κανόνων οι οποίοι θεσπίζονται με κανονιστικές πράξεις δυνάμει εξουσιοδότησεως, πλην αν υπάρχει αντίθετη ειδική διάταξη του εξουσιοδοτικού νόμου (Σπηλιωτόπουλος όπου αμέσως ανωτέρω). Οι γενικές αρχές του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως, που περιλαμβάνονται στους κανόνες αυτού, κάμπτονται όταν ρητώς και αντιθέτως ο νόμος ορίζει και εφαρμόζονται αν δεν υφίσταται αντίθετη ειδική διάταξη νόμου [Στεργίου όπ. αν. σελ. 288, 304, με περαιτέρω παραπομπή στη νλγία του Σ.τ.Ε., Πετροπουλάκος όπ. αν. σελ. 4, με περαιτέρω παραπομπή στη νλγία του Σ.τ.Ε.]. Τούτο ισχύει διά τις νομοθετικού (και όχι συνταγματικού) επιπέδου γενικές αρχές.

11. Κατά γενικήν αρχήν του δικαίου ο ειδικός κανών δικαίου υπερισχύει του γενικού [οπότε η εφαρμογή του ειδικού αποκλείει εφαρμογή του γενικού (Απ. Γεωργιάδης «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου» τρίτη έκδοση σελ. 53)] και η ειδική διάταξη υπερισχύει της γενικής και καταργείται με ειδική διάταξη και όχι με γενική (Σ.τ.Ε. 238/2011: «νόμος», σκέψις 4). Ως ειδική διάταξη πρέπει να θεωρήται η ευρισκομένη σε άμεση σχέση με την εφαρμογή της γενικής αρχής (Στεργίου όπ. αν. σελ. 288, με περαιτέρω παραπομπή στη νλγία του Σ.τ.Ε.). Σαφής και ειδική διάταξη νόμου είναι – μεταξύ άλλων και - αυτή που ορίζει ότι οι νέες ρυθμίσεις καταλαμβάνουν μόνο τις ασφαλιστικές περιπτώσεις που επέρχονται από την δημοσίευσή της και μετέπειτα (Σ.τ.Ε. 3267/2002: Ε.Δ.Κ.Α. 2003.49).

12. Για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος δεν αρκεί μόνον η συνδρομή των προϋποθέσεων συνταξιοδοτήσεως, αλλά απαιτείται περαιτέρω και η υποβολή σχετικής αιτήσεως του ενδιαφερομένου, η οποία

α) αποτελεί προϋπόθεσιν θεμελιώσεως αυτού του δικαιώματος (Στεργίου όπ. αν. σελ. 300 με περαιτέρω παραπομπές) και β) αντικειμενικό κριτήριο για διαφορετική μεταχείριση ασφαλισμένων σε περίπτωση νομοθετικής μεταβολής (Ελ.Συν. 581/2007: Ε.Δ.Κ.Α. 2008.822 με περαιτέρω παραπομπές, Στεργίου όπ. αν. σημ. 72, Δ.Ε.Α. 1503/2006: «νόμος», με περαιτέρω παραπομπές στη νλγία του Σ.τ.Ε.). Παρατηρείται όμως ότι από της θεσπίσεως των ν. 3863/2010 και 3865/2010 η έννοια της θεμελιώσεως – κατοχύρωσεως – του συνταξιοδοτικού δικαιώματος υπέστη αλλαγήν και δεν πρόκειται πλέον περί της εις το πρόσωπον του ασφαλισμένου συνδρομής του απαιτούμενου χρόνου ασφαλίσεως και της απαιτούμενης ηλικίας συνταξιοδοτήσεως κατά το χρονικόν σημείον επελεύσεως της ασφαλιστικής περιπτώσεως (ή ασφαλιστικού κινδύνου), αφού ως κατοχύρωσις του δικαιώματος αυτού νοείται πλέον το «κλείδωμα» του χρόνου ασφαλίσεως και της ηλικίας βάσει των οποίων θα συνταξιοδοτηθή ο ασφαλισμένος όταν επέλθη ο ασφαλιστικός κίνδυνος, η κατοχύρωσις δηλαδή του ασφαλισμένου από περαιτέρω αύξησιν του χρόνου ασφαλίσεως ή της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως. Η κατοχύρωσις αυτή διαφοροποιείται κατά περίπτωσιν και κατά διάταξιν και αλλού κριτήριο της κατοχύρωσεως είναι η συμπλήρωσις του χρόνου ασφαλίσεως, αλλού η συμπλήρωσις της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως και αλλού αμφότερα τα κριτήρια αθροιστικώς (ad hoc Αθηνά Πετρόγλου εις Ε.Δ.Κ.Α. ΝΔ' 511).

13. Κατά γενικήν αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως – και (δια την ταυτότητα του νομικού λόγου και) του συνταξιοδοτικού δικαίου – το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται, άν δεν υπάρχει ρητή περί του αντιθέτου διάταξη, βάσει του νομοθετικού καθεστώτος που ισχύει κατά τον χρόνο θεμελιώσεως του δικαιώματος και υποβολής της σχετικής αιτήσεως (Ελ.Συν. 581/2007 όπ. αν., Δ.Ε.Α. 1503/2006 όπ. αν., με περαιτέρω παραπομπές στη νλγία του Σ.τ.Ε.), δηλαδή βάσει των κατά το χρονικόν σημείον επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου ισχυουσών διατάξεων, θεωρείται δε ότι επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος γήρατος, ελλείψει ρητής περί του αντιθέτου διατάξεως, διά της διακοπής του ασφαλιστικού δεσμού του ασφαλισμένου μετά του ασφαλιστικού φορέως (Δ.Ε.Α. 1503/2006, όπ. αν.). Όμως η υπαγωγή – ή μη – ωρισμένου χρονικού διαστήματος εις την ασφάλισιν οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως κρίνεται επί τη βάσει τών κατά το

χρονικών αυτό διάστημα ισχυουσών διατάξεων (Σ.τ.Ε. 2770/1999: Ε.Δ.Κ.Α. 2001.194). Η γενική αυτή αρχή (νομοθετικού επιπέδου) του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης κάμπτεται όταν ρητώς και αντιθέτως ο νόμος ορίζει και εφαρμόζεται αν δεν υφίσταται αντίθετη ειδική διάταξη νόμου. Τον χρόνον υποβολής της αιτήσεως προς τον ασφαλιστικόν φορέα επιλέγει ο ασφαλισμένος, οπότε το δικαίωμά του κρίνεται βάσει του ισχύοντος κατά τον χρόνον υποβολής της αιτήσεως καθεστώτος (Σ.τ.Ε. 2810/1991: www.adjustice.gr, Δ.Ε.Α. 1503/2006 όπ. αν.). Και αυτή η γενική αρχή (νομοθετικού επιπέδου) του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης κάμπτεται α) όταν ρητώς και αντιθέτως ο νόμος ορίζει και β) εφαρμόζεται αν δεν υφίσταται αντίθετη ειδική διάταξη νόμου (Σ.τ.Ε. 2810/1991 όπ. αν., Αθηνά Πετρόγλου όπ. αν. σελ. 512 και 513, όπου και μνεία περιπτώσεων αναδρομικής απωλείας δικαιωμάτων κατηγοριών ησφαλισμένων).

14. Κατά το δίκαιον της κοινωνικής ασφάλισης, από την παροχήν εξηρημένης εργασίας έναντι αμοιβής δημιουργείται μία σύνθετη (τριμερής) έννομη σχέση α) μεταξύ ασφαλιστικού φορέως και εργαζομένου (που ρυθμίζει την υποχρέωση χορηγήσεως παροχών), β) μεταξύ ασφαλιστικού φορέως και εργοδότη (που ρυθμίζει την υποχρέωση καταβολής εισφορών) και γ) μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη, η οποία ρυθμίζει βασικώς την ανοχή του πρώτου στην υπό του τελευταίου παρακράτηση εισφορών από τον μισθό του πρώτου (Ολ.Ν.Σ.Κ. 64/2006 με περαιτέρω παραπομπές). Με την πρώτη εκ των κοινωνικοασφαλιστικών αυτών σχέσεων δημιουργείται ο «ασφαλιστικός δεσμός» μεταξύ ασφαλιστικού οργανισμού και ασφαλιζομένου προσώπου, ο νομικός δηλαδή δεσμός που προσδιορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δι' αυτού συνδεομένων μερών, από της υπαγωγής εις την ασφάλιση μέχρι της πραγματοποιήσεως κάθε δυνατής ασφαλιστικής προστασίας μετά την επέλευση του κινδύνου (Ολ.Ν.Σ.Κ. 64/2006, με περαιτέρω παραπομπές). Η υπαγωγή στην ασφάλιση ενός ασφαλιστικού φορέως αποτελεί, κατ' αρχήν, δικαίωμα αλλά και υποχρέωση για τον ασφαλισμένον. Ωστόσο, επειδή η νομολογία έχει εισαγάγει δικαιοπλαστικώς την ενεργοποίηση του ασφαλιστικού δεσμού ως γενικήν αρχήν και πρόσθετον όρο για την πρόσβαση στην προστασία του φορέως και για τη θεμελίωση δικαιωμάτων επί παροχών, απαιτείται η ύπαρξις ενεργού ασφαλιστικού δεσμού του

ασφαλισμένου με τον ασφαλιστικό οργανισμό κατά τον χρόνον επελεύσεως της ασφαλιστικής περιπτώσεως. Η γενική αυτή αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως ισχύει και προκειμένης θεμελιώσεως συνταξιοδοτικού δικαιώματος (Ν.Σ.Κ. 35/2016, με περαιτέρω παραπομπές). Κατά γενικήν αρχή του ασφαλιστικού δικαίου στην υποχρεωτικήν εκ του νόμου ασφάλιση, προκειμένου να καταστή ενεργός ο δεσμός είναι απαραίτητη, εφ' όσον δεν ορίζεται στο νόμο άλλως, η εγγραφή του ασφαλιστέου προσώπου στο μητρώο του οικείου οργανισμού και, προ της επελεύσεως του κινδύνου, ο διακανονισμός των ασφαλιστικών εισφορών με την επίκαιρη καταβολή των οποίων σχηματίζεται το ασφαλιστικό κεφάλαιο. Συνεπώς η εγγραφή του ενδιαφερομένου στα μητρώα του ασφαλιστικού οργανισμού μετά παρέλευσιν μακρού χρόνου από της ενάρξεως της ασφαλιστέας απασχολήσεως δεν ημπορεί, αν δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη και χωρίς την προβολήν ειδικών λόγων που δικαιολογούν αυτή την καθυστέρηση, να επιφέρει την αναδρομική (από της ενάρξεως της ασφαλιστέας απασχολήσεως) ασφαλιστική του κάλυψη, μπορεί δε να απαιτηται από τον ίδιον τον νόμο, που προβλέπει την απονομή μιάς παροχής, η ύπαρξις ενεργού ασφαλιστικού δεσμού κατά τον χρόνον επελεύσεως του κινδύνου. Η αρχή της ενεργοποιήσεως του ασφαλιστικού δεσμού, που ενεφανίσθη από τη θεωρία ως «τυπική ανασφάλιση», οφείλει να μην αναιρή τον συνταγματικώς κατοχυρωμένον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ασφαλίσεως και, εν όψει του ότι είναι αντίθετη με την υποχρεωτικότητα του θεσμού, πρέπει να εφαρμόζεται όλως εξαιρετικώς, όταν υπάρχει σοβαρή υπόνοια για κατάχρηση δικαιώματος (άρθρο 25, παρ. 3 του Συντάγματος), δηλαδή μόνον όταν το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση ασκείται κατά τρόπο προδήλως αντίθετο προς α) τον σκοπό του και β) την κοινωνικήν του λειτουργία, αφού δεν ημπορεί να εξαρτάται η υπαγωγή στην ασφάλιση από τυπικές διατυπώσεις, των οποίων η πλήρωσις ανάγεται στη θέληση των ασφαλισμένων. Έχουσα ως δικαιολογητικήν βάση την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου και τη διασφάλισιν της αναλογιστικής βάσεως του φορέως, εις την οποία στηρίζεται η οικονομία των οργανισμών ασφαλίσεως, η ανωτέρω γενική αρχή πρέπει να περιορίζεται μόνο σε ακραίες περιπτώσεις παραλείψεως εγγραφής και εγκαίρου καταβολής

εισφορών, όπως εις την περίπτωσιν ενεργοποιήσεως του δεσμού κατόπιν παρελεύσεως μακρού χρόνου από της ενάρξεως της ασφαλιστέας απασχολήσεως και μάλιστα εγγύς της επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου. Διά την εφαρμογή της αρχής της υπάρξεως ενεργού ασφαλιστικού δεσμού αναδεικνύεται σε κρίσιμο ζήτημα το νόημα του ενεργού δεσμού ο οποίος πρέπει να υπάρχει κατά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου. Η νομολογία, μη αποφαινομένη συνήθως θετικώς, δεν δίδει στον ενεργόν ασφαλιστικόν δεσμόν αυστηράν ερμηνείαν, κρίνουσα μάλλον αρνητικώς - δηλαδή πότε διακόπτεται ο δεσμός αυτός - και δεν φαίνεται να ταυτίζει τον ενεργόν ασφαλιστικόν δεσμόν με την ύπαρξιν ενεργού (ή εν αναστολή, π.χ. λόγω αδείας) εργασιακής σχέσεως. Γενικώς διατηρεί τον ασφαλιστικόν δεσμόν όταν η διακοπή της δραστηριότητος δεν σημαίνει και αλλαγὴν του επαγγέλματος. Ο ενεργός δεσμός διακόπτεται προεχόντως α) με την υποβολήν της περί συνταξιοδοτήσεως αιτήσεως (αν και κατά νομικὴν ακριβολογίαν εις την περὶ περίπτωσιν αὐτήν ο ασφαλιστικὸς δεσμός δεν διακόπτεται, ἀλλὰ μεταβάλλεται εις σχέσιν ασφαλιστικῆς παροχής), β) με τη μεταβολή του επαγγελματικῆς προσανατολισμοῦ, όταν δηλαδή ο ασφαλισμένος αποδεδειγμένως τραπή σε ἄλλο βιοποριστικόν επάγγελμα μὴ ασφαλιζόμενον εις τον αὐτὸν οργανισμόν, γ) με την οριστικὴν διακοπὴν της ασφαλιστέας απασχολήσεως, εφ' ὅσον αὐτὴ σαφῶς συνάγεται ἀπὸ τις συνθήκες ἐκάστης περιπτώσεως (ἐνίοτε αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ την υπαγωγή στην ασφάλισιν ἄλλου ταμείου, ἐνὼ δεν ἰσχύει στην περίπτωσιν παραλλήλου ασφαλίσεως, ἡ ὁποία δεν συνεπάγεται, οὔτε προϋποθέτει αλλαγὴν επαγγελματικῆς δραστηριότητος). Μόνη ἡ μὴ ἀσκηση του ασφαλισθέντος επαγγέλματος δεν συνιστᾷ ἄνευ ἐτέρου διακοπὴν του ασφαλιστικῆς δεσμοῦ, ἀφοῦ ἡ ενεργὸς σχέσις ἐξηρημένης ἐργασίας δεν ταυτίζεται με τον ενεργόν ασφαλιστικόν δεσμόν ο οποίος, προκειμένου περὶ μισθωτῶν, ἡμπορεῖ να μὴ συνοδεύεται ἀπὸ ενεργὸν σχέσιν ἐργασίας. Μόνον ὅταν ἡ «ἀδράνεια» εἶναι οριστικὴ, ἐπειδὴ ὁ ασφαλισμένος ἔχει στραφῇ σε ἄλλην επαγγελματικὴν δραστηριότητα, ὁ ασφαλιστικὸς δεσμός παύει να εἶναι ενεργός, ἀφοῦ καὶ ἡ μεσολάβηση διαστημάτων ἀνεργίας (ἐπιδοτουμένης ἢ μὴ) δεν συνεπάγεται μεταβολὴν ἢ οριστικὴν ἐγκατάλειψιν του επαγγέλματος καὶ ὁ ασφαλιστικὸς δεσμός συνεχίζεται κανονικῶς. Ἀν ἡ

αποχή από της ασκήσεως του επαγγέλματος είναι προσωρινή, πρόσκαιρος και δικαιολογημένη και υπάρχει πρόθεση συνεχίσεως ασκήσεώς του, ο ασφαλιστικός δεσμός συνεχίζεται και κατά το διάστημα της διακοπής. Απλή διακοπή της ασφαλιζομένης απασχολήσεως συνιστά εκδήλωσιν βουλήσεως του ασφαλισμένου προς αποχώρησιν από τον ασφαλιστικόν οργανισμό μόνον όταν αποδίδεται αιτιολογημένως εις αυτόν πρόθεση μεταβολής επαγγελματικού προσανατολισμού, αφού ο ασφαλισμένος δύναται ελευθέρως να επαναλάβη οποτεδήποτε την διακοπείσαν απασχόλησίν του. Η παράλληλος άσκησης και άλλου επαγγέλματος, η αλλαγή της νομικής προσωπικότητας του εργοδότη εις τον οποίον ο ασφαλισμένος εξακολουθεί να απασχολήται με τα ίδια καθήκοντα χωρίς μεταβολήν του επαγγελματικού προσανατολισμού και η ασυνεχής, περιοδική και μη πλήρης - διά μειωμένην απασχόλησιν - ασφάλις δεν συνεπάγονται διακοπήν του ασφαλιστικού δεσμού. Η απόδειξις της προθέσεως διακοπής του ασφαλιστικού δεσμού προκύπτει από πραγματικά στοιχεία και δεν αρκεί η σχετική δήλωσις του ασφαλισμένου (περί όλων αυτών Στεργίου όπ. αν. σελ. 311 έως και 314, με περαιτέρω παραπομπές).

15. Τόσον εις την ελληνικήν (Ένρυ Λίντελ – Ρόμπερτ Σκώτ «Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης» ανατύπωσις έτους 2001 τόμος ΙΙΙ σελ. 150) όσο και εις την νέαν ελληνικήν (Μπαμπινιώτης «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» δεύτερη έκδοσις σελ. 1094) η πρόθεσις «μέχρι» χρησιμοποιείται προς έκφρασιν α) του χρονικού σημείου μέχρις ου ενέργειά τις προχωρεί και β) του εσχάτου ορίου χρονικού διαστήματος. Οίκοθεν νοείται ότι είναι δυνατόν η εν λόγω ενέργεια να προχωρή τόσον συνεχώς όσον και διακεκομμένως και να υποδιαιρείται εις πλείονα διαστήματα έχοντα αυτοτελές έκαστον έσχατον όριον. Κατά την - κειμένην εντός του νοήματος του γράμματος της ερμηνευομένης διατάξεως - ιστορικήν, συστηματικήν, λογικήν και τεολογικήν ερμηνείαν συνάγεται ότι από την διάταξιν αυτήν καταλαμβάνονται (για απασχολήσεις τους από 1-8-2007 και μετά σε συνεταιριστικές οργανώσεις) και αυτοί οι οποίοι υπό της διατάξεως του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του ν. 3029/2002 εχαακτηρίσθησαν ως «νέοι εργαζόμενοι» και οι οποίοι, ενώ ησφαλίζοντο στον κλάδο συντάξεως του ταμείου συντάξεως και επικουρικής ασφαλίσεως προσωπικού γεωργικών

συνεταιριστικών οργανώσεων (Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο.), δεν ήσαν «ήδη ασφαλισμένοι» του κλάδου αυτού στις 31-7-2007. Ο σκοπός της ερμηνευομένης διατάξεως είναι όπως, για απασχολήσεις τους από 1-8-2007 και μετά, οι «νέοι» αυτοί εργαζόμενοι, εφ' όσον είχαν ενεργόν ασφαλιστικό δεσμό με το Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. σε οιοδήποτε χρονικό διάστημα προ της 31^{ης}/7^{ου}/2007, ασφαλιζονται και συνταξιοδοτούνται [και διέπνυνται ειδικώτερον ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως και τον τρόπον υπολογισμού της συντάξεως ως οι υπό της διατάξεως του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του ν. 3029/2002 χαρακτηρισθέντες ως «ήδη ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσομένων κλάδων» (μεταξύ των οποίων και ο ενταχθείς εις το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. κλάδος συντάξεως του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο.)] όχι από τη νομοθεσία του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., αλλά από τη νομοθεσία του ενταχθέντος εις το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. κλάδου συντάξεως του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο.. Η ερμηνευομένη διάταξις, αν σκοπός της ήτο να μη περιληφθούν εις το πεδίο εφαρμογής της οι εργαζόμενοι οι οποίοι είχαν ενεργόν ασφαλιστικό δεσμό με το Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. μόνον προ της 31^{ης}/7^{ου}/2007 και όχι και στις 31/7/2007, θα είχε άλλην διατύπωσιν και θα είχε τεθή εις αυτήν ή α) ο σύνδεσμος «και» μετά την πρόθεσιν «μέχρι» ή β) αντί της προθέσεως «μέχρι» το οριστικόν άρθρον «στις». Αν σκοπός της ερμηνευομένης διατάξεως ήτο να περιλάβη αποκλειστικώς και μόνον τους υπό της διατάξεως του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του ν. 3029/2002 χαρακτηρισθέντας ως ήδη ασφαλισμένους «των ανωτέρω εντασσομένων κλάδων» (μεταξύ των οποίων και ο ενταχθείς εις το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. κλάδος συντάξεως του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο.), ο ασφαλιστικός δεσμός των οποίων με το Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. ήτο ενεργός στις 31-7-2007, δεν θα είχε ορίσει ότι αυτοί «θα συνταξιοδοτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ταμείου ΤΣΕΑΠΓΣΟ» (αφού ήδη τούτο είχε ήδη ορισθή με την αμέσως ανωτέρω διάταξιν), θα είχε διαλάβει ορισμόν μόνον περί του ότι «θα ασφαλιζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ταμείου ΤΣΕΑΠΓΣΟ» και η διατύπωσίς της θα είχε ως εξής: «Ασφαλισμένοι οι οποίοι μέχρι και 31/7/2007 είχαν ασφαλιστικό δεσμό με το ταμείο ΤΣΕΑΠΓΣΟ, για απασχολήσεις τους από 1/8/2007 και μετά σε Συνεταιριστικές Οργανώσεις θα ασφαλιζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ταμείου ΤΣΕΑΠΓΣΟ.» (ή: «Ασφαλισμένοι οι οποίοι στις 31/7/2007 είχαν ασφαλιστικό δεσμό με το ταμείο ΤΣΕΑΠΓΣΟ, για απασχολήσεις τους από

1/8/2007 και μετά σε Συνεταιριστικές Οργανώσεις θα ασφαρίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ταμείου ΤΣΕΑΠΓΣΟ.». Εν όψει τούτων, ορθώς η υπ' αριθμ. 17/2016 εγκύκλιος της διοικήσεως του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. αποδίδει ως σκοπόν της ερμηνευομένης διατάξεως, σύμφωνον προς τη βούληση του νομοθέτη, να καταληφθούν από την ερμηνευομένη διάταξη, για απασχολήσεις τους από 1/8/2007 και μετά σε συνεταιριστικές οργανώσεις, όσοι είχαν μεν ασφαλισθή στο Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. προ της εντάξεως του κλάδου συντάξεως του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., αλλά δεν ήσαν ασφαλισμένοι του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. κατά την χρονοημερομηνίαν αυτής της εντάξεως. Επομένως, η ασφαλισμένοι του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο., οι οποίοι είχαν ενεργόν μετ' αυτού ασφαλιστικόν δεσμόν οποτεδήποτε πριν τις 31-7-2007 ή μέχρι και 31-7-2007, για απασχολήσεις τους «από 1/8/2007 και μετά σε Συνεταιριστικές Οργανώσεις» καταλαμβάνονται ασφαλιστικώς και συνταξιοδοτικώς από τις διατάξεις του Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. κατά τον σαφή ορισμόν της ερμηνευομένης διατάξεως, διά της οποίας ο νομοθέτης εκινήθη εντός των ορίων του Συντάγματος και ερρύθμισεν ειδικώς εννόμους σχέσεις (κοινωνικού ασφαλιστικού δικαίου), χωρίς να επιφέρει ανατροπήν συντετελεσμένων πράξεων της δικαστικής εξουσίας ή συνταγματικώς προστατευομένων δικαιωμάτων.

Απάντησις

16. Η διάταξις του άρθρου 61, παρ. 16 (πρώην 17) του ν. 4277/2014 καταλαμβάνει στο πεδίον εφαρμογής της, για απασχολήσεις τους από 1-8-2007 και μετά σε συνεταιριστικές οργανώσεις, α) τόσοσιν τους εργαζομένους, ο ασφαλιστικός δεσμός των οποίων με το Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. ήτο ενεργός στις 31-7-2007 όσον και β) τους εργαζομένους οι οποίοι βα) είχαν ενεργόν ασφαλιστικόν δεσμόν με το Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. οποτεδήποτε προ της 31^{ης}/7^{ου}/2007, αλλά ββ) δεν είχαν ενεργόν ασφαλιστικόν δεσμόν με το Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. στις 31-7-2007.

Ο πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.
Αντώνης Παπαγεωργίου